

DE PLATE v.z.w.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de CULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
De inhoud van een artikel weerspiegelt niet noodzakelijk het standpunt van de Kring.
Tekst overname toegelaten na accoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

Secretaris	Verantwoordelijke uitgever	Penningmeester	REKENINGEN
F. HUBRECHTSEN	A. VAN ISEGHEM	J.P. FALISE	750-9109554-54
Gerststraat 35 A	Ijzerstraat 1	H. Serruslaan 78/19	000-0788241-19
8400 Oostende	8400 Oostende	8400 Oostende	

JAARGANG 27
NUMMER 4
MAAND APRIL 1998

IN DIT NUMMER

- blz. 97 : **F. GEVAERT** : Een tijdsdocument uit 1949.
- blz. 98 : **L. VAN HYFTE** : Toen de cholera bacil nog niet was ontdekt. De cholera epidemie van 1866.
- blz. 100 : **N. HOSTYN** : Oostendse muziekgeschiedenis 1918-1940.
- blz. 106 : Oproep
R. WEISE : Over visleursters te Oostende. Louise Schalandrijn.
- blz. 107 : **J.M. BEKAERT** : Komt er een speelzaal in de Adolf Buylstraat ?
- blz. 110 : **A. SMISSAERT (+)** : Oostende tijdens de eerste wereldoorlog (51).
- blz. 116 : **Dr. CASTEUR** : 1897 - 1997. Het Belgisch Zeeinstituut voor Orthopedie : een eeuw revalidatie te Oostende.

APRIL - ACTIVITEIT

De Heem- en Geschiedkundige Kring DE PLATE heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot een geïllustreerde voordracht die doorgaat op

donderdag 30 april 1998 om 20u30

in de conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. L. Colensstraat 6.

Onderwerp : **DE VINDICTIVE - De raids op Oostende van april en mei 1918**

De spreker : Prof. Dr. **Luc DEVOS**, geboren Oostendenaar van de jaargang 1946, is gewoon hoogleraar aan de Koninklijke Militaire School te Brussel waar hij hoofd is van het departement Krijgsgeschiedenis en buitengewoon hoogleraar aan de Katholieke Universiteit van Leuven.

Hij publiceerde reeds verscheidene werken over krijgsgeschiedenis die ondertussen echte standaardwerken geworden zijn. Ook de media aarzelen niet zijn raad en advies in te winnen; wij herinneren ons zeker nog zijn rol in de BRTN-berichtgeving over de Golfoorlog.

De Britse bezorgdheid over de, sedert februari 1917, onbeperkte Duitse duikbotenoorlog was groot en nog groter werd de wil daar iets aan te doen. Vooral het flottielje "Flandern" bleek een lastige luis in de pels te zijn.

Vice-admiraal Sir Roger KEYES, bevelhebber van de Doverpatrol koesterde reeds lang het idee de havens van Oostende en Zeebrugge te blokkeren want de beschietingen vanuit zee en de luchtbombardementen gaven zeker niet het gewenste resultaat.

De blokkering van Oostende kende drie fasen :

1. Een eerste mislukte poging op 12 april met de vernietiging van de Britse CMB 33.
2. Een tweede mislukte poging in de nacht van 22/23 april met de stranding van de SIRIUS en de BRILLANT.
3. Een derde poging op 10 mei 1918 met de VINDICTIVE.

Niemand beter dan Prof. Luc DE VOS echter kan U daarover vertellen en eventuele vraagtekens wegvegen. Deze voordracht missen is bijna zo erg als een "doodzonde" begaan.

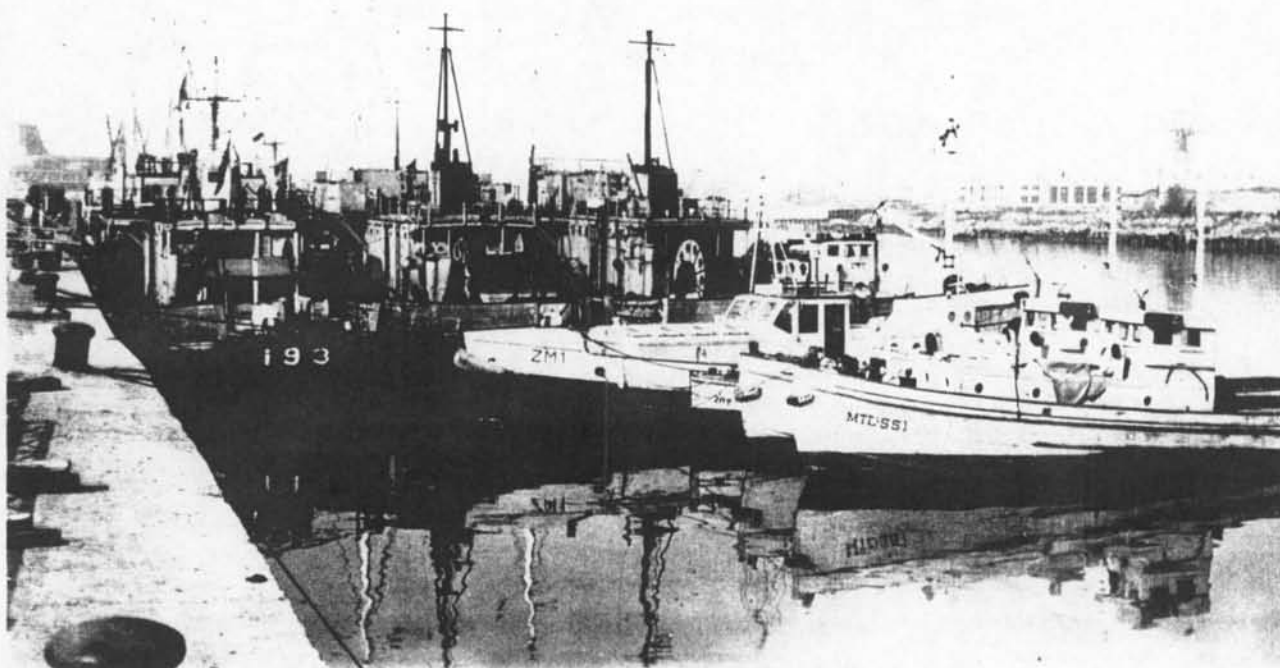
Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos, ook voor niet-leden; MEN ZEGGE HET VOORT!!!

door Ferdinand GEVAERT

Een tijdsdocument, unieke foto uit 1949, toen de Zeemacht nog in de vormende jaren was.

Aan de diepwaterkaai (Cockerillkaai) ligt de flottielje mijnenvegers (118e), bestaande uit zes M.M.S.'en, Motor Minesweepers, van Britse makelij en overgenomen van de Royal Navy in 1946. Bij de Zeemacht hadden de M.M.S'en een leuke bijnaam : de "Mickey's".

Op de voorgrond, de M.M.S. 193, gebouwd in 1942. Het schip werd later hernummerd tot M 945. Het bleef in dienst tot 1955.



Gemeerd achter de mijnenvegers onderscheiden we volgende Zeemacht-vaartuigen :

- Z.M.1, voormalige Moterredeboot nr. 6 van het Loodswezen (Bestuur van het Zeewezen), in bruikleen overgemaakt aan de Zeemacht in juli 1946. Het werd terug "gegeven" aan het Loodswezen in 1952. Het vaartuig werd gebouwd bij Cockerill N.V. te Hoboken in 1945.
- Z.M. 2, houten werkboot, gebruikt bij de ontminning.
- MTL 546 en 551, voormalige "Motor Transport Lanche"s van het Amerikaanse leger (U.S. Army). Na gebruik door de U.S. Army in Antwerpen werden deze twee motorboten in 1946 in gebruik genomen door de Zeemacht. Ze werden beiden in 1953 van de hand gedaan.

Naast de buitenste M.M.S. ligt de MFV 193, Motor Fishing Vessel nr. 193 (heeft ondanks de naam niets te zien met het visserijbedrijf - what's in a name !), overgenomen van de Royal Navy in 1946. Het vaartuig bleef in dienst tot november 1956, waarna het verkocht werd; De MFV's waren de manusjes-voor-alle-werk van de Royal Navy. Tijdens W.O. II werden er voor de R.N. 850 exemplaren gebouwd.

Bemerkt dat de schepen nog de vlag van de Staatsmarine voeren. De oorlogsvlag van de Zeemacht werd slechts ingevoerd in 1950. De gevoerde vlag bestaat uit de nationale driekleur met in het geel een zwarte heraldieke leeuw.

In de achtergrond bemerken we dat de kaai van de oosteroever reeds gedeeltelijk hersteld is. De aanlegposten op de oosteroever werden door de terugtrekkende Duitse troepen vernield begin september 1944.

Bemerkt tevens dat de werkhuizen van het Zeewezen reeds gedeeltelijk heropgebouwd zijn (vernield tijdens W.O. II). We onderscheiden van rechts naar links : de smederij, werkhuis schilders, meubelmakerij, scheepstimmerij en het houtmagazijn. Een jaar later zou de heropbouw van de ketelmakerij, koperslagerij, elektrische centrale en de refters met keuken aangevat worden.

De foto is afkomstig uit het archief van De Plate en werd genomen door FOTO LUC.

TOEN DE CHOLERABACIL NOG NIET ONTDEKT WAS (2)

2. DE CHOLERA-EPIDEMIE VAN 1866

door Ivan VAN HYFTE

De cholera-epidemie van 1866, die tijdens de vochtige zomerse maanden Oostende en de meeste Belgische steden trof, was veel omvangrijker en desastreuzer dan die van 1849 en 1854.

Al in 1865 hield de overheid rekening met het alsmaar weerkerend drama : het schepencollege nam daarom, samen met een lokale gezondheidscommissie, een reeks voorzorgsmaatregelen, want ze wist heel goed waar het schoentje wrong.

Werkmanswoningen werden met muurgeel of steenmortel ingesmeerd, riolen gereinigd (1) en de slecht gedraineerde straatgoten hersteld om beter het stagnerend huishoudelijk en regenwater vlugger te laten wegvloeien. Het jaar erop werden de muren van gangen, koertjes en zelfs kamers tot op 1 meter geteerd en werd gebruik gemaakt van carbolwater. Bij herhaald bezoek vond de commissie een huis dat door 151 mensen was "bewoond". De gebrekkige hygiënische omstandigheden - veelal de basis van besmettingen - lieten veel te wensen over : weinig licht of lucht, een overbevolking op het gelijkvloers en op de drie verdiepingen waar kamer en bed met velen moest worden gedeeld...

Even werd gedacht aan lazaretten om in quarantaine de besmetten van hun familie te isoleren of aan het ontruimen van huizen waar cholera gesignaleerd werd. Tijdens de epidemie van 1866 bleek het elders intrekken een foutieve inschatting. Zo was er iemand op de Conterdam die een cholera patiënt thuis verzorgde. Hij haalde medicamenten in stad, voelde zich onwel en trok in bij zijn schoonmoeder in de Oesterbankstraat op het Hazegras. 's Anderendaags bezwijkt hij; enkele dagen

later worden zijn schoonbroer, schoonzus en een derde die hetzelfde logementshuis bewoont, ook ziek...

Begin juni 1866 neemt een Engelse reiziger zijn intrek in een hotel. 's Nachts voelt hij de eerste voortekenen van de gevreesde ziekte : veelvuldig braken en diarree, gevolgd door uitdrogingsverschijnselen. Enkele dagen na de behandeling kan hij inschepen naar Engeland. Het is het eerste gekend geval in onze badstad...

Op 21 juni wordt in de Bonenstraat een 42-jarige vrouw ziek; 4 dagen later sterft ze. Haar 4 kinderen zijn besmet, ze worden overgebracht naar het hospitaal waar één eveneens sterft.

23 juni. Op verschillende plaatsen in stad wordt de ziekte geconstateerd, 48 uur later ook op het Hazegras. De incubatieperiode bedraagt altijd enkele dagen.

Al van bij het begin af wilde de overheid de ziekte in de kiem smoren. De gemeentelijke basisscholen en de gepatroneerde middelbare school worden aangepakt met chloorkalk, als preventieve maatregel. Veertien politiemensen zijn dagelijks in de weer om in ongezonde woonsten desinfecterend ijzersulfaat achter te laten. Alle strozakken, hoofdkussens of ander beddegoed moet verbrand worden. Danszalen worden gesloten. Met aandrang wordt aan werkmensen gevraagd geen koud water meer te drinken, wel kruidenaftreksels of thee.

Het Bureau van Weldadigheid verleent aan dokters de toestemming om vlees- en broodbonnen uit te schrijven en om - waar de nood het hoogst is - klompen en kousen aan kinderen uit te delen. Sommigen lopen toch blootvoets op straat... In 2 politiekantoren staan flessen met medicijn die bij een acute aanval dienen genomen te worden.

30 juni. Een soldaat van de militaire bakkerij in de Hertstraat meldt zich ziek. 's Anderendaags sterft hij, samen met zijn kind. Vanaf nu zal de cholera epidemische vormen aannemen.

Juli zal dramatisch worden. Het weer wordt warmer (2), de ziekte kan zich verder ontwikkelen en er ontstaan epidemiehaarden : 296 bekende gevallen (er zullen er ongetwijfeld meer geweest zijn) waarvan 174 (onder wie 4 militairen) het niet overleven.

In het binnenland duiken allerhande sinistere berichten op over Oostende. De krant, l'Echo d'Ostende, vraagt al zijn Belgische perscollega's de Oostendse overlijdensberichten van 1 juni tot 12 juli te willen afdrukken, teneinde de negatieve gezondheidsberichten over de badstad te ontkrachten (3).

Tussen 16 juli en 5 augustus alleen al noteerde men 263 cholerazieken (150 doden). Op 19 juli liggen de drie zalen van het Oostendse Sint Janshospitaal eivol. Dr. VERHAEGHE, DE CEUNYNCK en JANSSENS sloven zich met het verplegend personeel (4) uit. Uit noodzaak moet uitgekeken worden naar een andere lokatie. Op de hoek van de Schippers- en Cadzandstraat vindt de overheid een gemeentepand dat vroeger gebruikt werd als "bewaarschool". Hulpbehoevende, zieke kinderen worden er toevertrouwd aan zwartzusters die hen dag en nacht bijstaan. 49 worden er opgenomen, waarvan 14 de gevreesde ziekte niet zullen overleven.

Ook in de zomerse augustusmaand is de cholera bacil niet klein te krijgen : 194 besmettingen, 101 doden die 's nachts en zonder religieuze dienst vlug worden begraven. Want het seizoenleven in een badplaats met Europese allure kan zo iets missen als de pest (hier de cholera).

Daarom huurt de stad een vigilante die de gehele dag ter beschikking staat van de politie. Een dagloner, Florentin VAN ISEGHEM, toert ermee rond om zieken op te halen. Wanneer plots na 26 oktober ineens geen enkel geval meer wordt geconstateerd, kan de trieste balans opgemaakt worden. 542 bekende gevallen, waarvan 324 met dodelijke afloop. Voor de derde maal heeft de cholera-vlaag aan haar klassieke patroon beantwoord : toeslaan in de warme zomermaanden, haardsgewijs manifesteren en in hoofdzaak de armenbevolking treffen.

Niet toevallig waren de 4 dichtbevolkte straten (5) met een lijdzaam toezienend proletariaat er het ergst aan toe : de Schippersstraat met 2 impasses (57, waarvan 35 doden), de Sint Franciscusstraat (49, waarvan 29 doden) met zijn weinig plezierige Jardin de Plaisance (6), de Langestraat (42, waarvan 21 doden), de Aartshertoginestraat met zijn 3 donkerke doodlopende stegen (39, waarvan 21 doden) en de Werfstraat (33, waarvan 13 doden), zonder de Cadzandstraat, de Nieuwstraat, de Sint Niklaasstraat en het Verlorenstraatje te vergeten.

Gelukkig voor het verpauperde Hazegras waren reeds bij een vroegere saneringscampagne verdoken krotten gesloopt (7) voor de bouw van de nieuwe O.L.Vrouwekerk (1862-1864). De bewoning was er nadien lichtjes verbeterd maar sommige armoedzaaiers moesten gedwongen een nieuw onderkomen zoeken in de sloppenwijken rond het Prison of in het Visserskwartier waar óók de cholera zal toeslaan.

Toch stierven er in 1866 43 mensen (vooral) in de Goede Windstraat en in de Lijndraaiersstraat, bekend om zijn overdekte lijnbanen. Dits is 14 % van alle cholera-doden, tegen 39 % in 1849.

-
- (1) Pas sedert 1853 ondergronds aangelegd in de oude stadskern.
 - (2) Volgens de Franse historicus BOURDELAIS is menselijk zweet een belangrijke overdrager van de cholera-bacil die op met zweet doordrenkt katoen 7 weken in leven blijft.
 - (3) Echo d'Ostende van 14 juli 1866 (n° 163, p. 2). Na vergelijkend onderzoek met de burgerlijke standgegevens stel ik vast dat haar cijfers helemaal niet kloppen met de dramatische realiteit. In haar lokale kroniek vermeldt ze zelfs geregeld dat er geen vuiltje aan de (Oostendse) lucht is.
 - (4) Verplegers waren Frédéric VAN KAEYEVELDE en Pierre VANHEE; verpleegsters : Caroline VANDEN BERGHE en Mathilde CLAES.
 - (5) Franciscusstraat 861 bewoners, Langestraat 829, Schippersstraat 772 en Werfstraat 756.
 - (6) Van alle zwaar getroffen stegen was de Jardin de Plaisance - een open plein op de Z.O. kant van de Sint Franciscusstraat er het ergst aan toe : op 70 inwoners, 12 overlijdens.
 - (7) In de Twaalf Apostelensteeg laat J.B. BATAILLE in 1833 17 huisjes van nauwelijks 20 m² groot optrekken. Ze worden afgebroken in 1856; de grond wordt verkocht in 1862 door J. DE BONINGE voor de bouw van een kerk.

BRONNEN

- Rapport présenté au Conseil Communal en séance du 28 décembre 1866, sur l'épidémie du choléra en cette ville (26 p.)
- Bulletin communal de la ville d'Ostende. Mémorial historique 1866 n° 12 p. 131-145.
- La Feuille d'Ostende, 5 oktober 1854 p. 1-3

OOSTENDSE MUZIEKGESCHIEDENIS 1918-1940

door Norbert HOSTYN

4. ENKELE DOCUMENTEN I.V.M. HET SYMPHONISCH KURSAALORKEST ANNO 1921

De heer Raymond JACXX uit Gent was tijdens het interbellum als cellist verbonden aan het symphonisch orkest van het Casino-Kursaal Oostende. Hij bezorgde ons vele jaren geleden een fotocopie van zijn arbeidsovereenkomst jaar 1921, die we hierna in extenso afdrukken. Het origineel is gedrukt. alleen de naam van de contractant, zijn instrument en de gage is met pen bijgevuld. De arbeidsovereenkomst wordt gevolgd door een uittreksel uit het reglement van inwendige orde van het Oostends kursaalorkest, zelfde jaargang.

5. KURSAALDIRIGENT FRANÇOIS RASSE

In 1922 liep de JEHIN-periode reeds ten einde in het Casino-Kursaal. Toen werd als dirigent François RASSE aangeworven (1). Jules TOUSSAINT DE SUTTER en Maxime VANNESTE bleven tweede en derde in rang zoals ten tijde van JEHIN.

François RASSE (Helchin 27-01-1873) was student geweest aan het Brussels Conservatorium bij Eug. YSAYE, HUBERTI en August GEVAERT en was een gewezen Romeprijs-winnaar (1899).

Hij maakte naam als operadirigent in de opera's van Brussel, Toulouse en Amsterdam.

In 1920 werd hij harmonieprofessor aan het Brusselse Conservatorium. Van 1925 tot 1938 was hij directeur van het Conservatorium van Liège (2). Daarvoor was hij ook directeur geweest van de Muziekschool van Sint-Joost-ten-Node/Schaarbeek. Zelf componeerde hij opera's, symphonische werken, pianomuziek, kamermuziek (o.a. een pianotrio) en liederen (o.a. "La fleur de l'oublie" en "Cri de Provence"). Allemaal vergeten opussen.

RASSE overleed te Brussel op 4 januari 1955.

6. LÉANDRE VILAIN

Tijdens het hele interbellum bleef de gevierde organist Léandre VILAIN zijn quasi dagelijkse namiddagrecitals verzorgen in het Kursaal, dat over een degelijk romantisch orgel beschikte.

Tevens was hij organist van de SS. Petrus en Pauluskerk en docent orgel aan het Conservatorium te Gent.

Naar het einde van het interbellum toe gaf hij de fakkel geleidelijk over aan zijn opvolger Jozef BERDEN.

VILAIN werd reeds vroeger behandeld zodat we hier niet verder op zijn persoonlijkheid dienen in te gaan (3).

KURSAAL D'OSTENDE

DIRECTION ARTISTIQUE

ENGAGEMENT

de MM. les Artistes de l'Orchestre.

ANNÉE 1921

ENTRE LES SOUSSIGNÉS :

D'une part M. CORNUCHÉ, Directeur artistique des Kursaal et Casino d'Ostende, désigné ci-après sous la dénomination de « LA DIRECTION » :

D'autre part, M. *Raymond a Gaud* artiste musicien, désigné ci-après sous la dénomination de « L'ARTISTE » :

IL A ÉTÉ CONVENU CE QUI SUIT :

1. — L'ARTISTE se déclarant libre d'engagement, et en règle avec son syndicat, s'engage à donner, pendant une période allant du 1^{er} juillet au 11 septembre 1921, prolongable de sept en sept jours, au gré de la DIRECTION, jusqu'au 30 septembre 1921, le concours de ses services professionnels en qualité de *violoncelle* à l'orchestre du Kursaal d'Ostende.

2. — La DIRECTION s'engage à payer à l'ARTISTE la somme de *neuf cent cinquante* francs (fr. *950* —) par mois, payable par moitié, et un trentième de cette somme par jour de prolongation éventuelle.

Pour l'artiste non domicilié à Ostende, elle prend à sa charge le prix du coupon, ainsi que du transport des bagages et de l'instrument, aller et retour. Si la distance dépasse 50 kilomètres, l'artiste recevra en outre une indemnité supplémentaire de 25 francs.

Si l'artiste est désigné pour participer au service des bals, il recevra de ce chef un supplément de 5 francs par bal d'une durée d'une heure maximum.

3. — L'ARTISTE s'engage à être rendu à Ostende au plus tard le 1^{er} juillet 1921, à 9½ h. du matin, pour participer à la première répétition, et à se conformer ponctuellement, quant à la marche du service, au règlement d'ordre intérieur du Kursaal, dont un extrait figure au verso du présent engagement, et aux instructions qui lui seraient données par le Directeur de la Musique et les délégués de la DIRECTION.

4. — L'ARTISTE s'interdit de façon absolue, et ce sous peine d'une pénalité égale au quadruple du montant total du présent engagement, de paraître dans un établissement quelconque de la côte belge autre que ceux placés sous la direction artistique de M. CORNUCHÉ, pendant les mois de juillet, août et septembre 1921, sans une autorisation écrite de la DIRECTION.

5. — En dehors des cas de force majeure, le présent engagement ne pourra être résilié par aucune des deux parties, à moins d'un dédit équivalent à un mois d'appointement.

6. — Les deux parties reconnaissent la juridiction des tribunaux belges pour toutes les contestations auxquelles pourrait donner lieu le présent contrat.

NOTA. — MM. les artistes sont prévenus que toutes les clauses du présent engagement sont de rigueur, et qu'en aucun cas, ils ne pourront invoquer de précédents en usage, quels qu'ils soient. Il ne pourra être demandé de congé, même pour une répétition, qu'en cas de force majeure.

Fait en double à Ostende, le 5 mai 1921.

La Direction,

L'Artiste

Extrait du règlement d'ordre intérieur de l'orchestre du Kursaal d'Ostende.

Les artistes de l'orchestre s'engagent à observer les dispositions suivantes :

Art. 1. - L'artiste est tenu de se trouver à son poste aux jour et heure stipulés au contrat d'engagement, sous peine d'une amende de 30 francs par jour de retard. La Direction se réserve le droit de résilier d'office le présent engagement dès le deuxième jour d'absence constatée de l'artiste.

Art. 2. - Tous les artistes devront se trouver au lieu fixé pour le service quinze minutes avant l'heure indiquée, munis de leurs instruments en bon état et accordés au diapason normal.

Pour les concerts, bals et soirées dansantes, ils seront en costume complet noir, habit ou smoking, cravate blanche de soirée, chaussures noires.

Art. 3. - Il est strictement défendu, sous peine d'amende, de fumer dans les salles d'accord, de répétition, de concert ou de bal, et dans toute dépendance du local où l'artiste est en service.

Art. 4. - Il est défendu aux artistes, sous peine d'amende, de quitter leur place à l'orchestre, pendant la durée des concerts ou des bals, et de se retirer avant l'exécution du programme entier.

Art. 5. - Pour retard ou absence seront infligées les amendes suivantes :

1 ^o Pour retard à une répétition . . . fr. 2.00	Après le 3 ^e morceau fr. 6.00
Après le 2 ^e morceau 4.00	Absence complète 8.00
Absence complète 10.00	3 ^o Pour retard à un concert 4.00
2 ^o Pour retard à un bal ou soirée	Après le 1 ^{er} morceau 6.00
dansane, après le premier	Après le 3 ^e morceau 8.00
morceau 3.00	Absence complète 20.00

En cas de récidive, les amendes stipuées ci-dessus seront doublées.

Art. 6. - Tout refus d'obéissance, réplique inconvenante, manque de respect ou insulte à l'égard du Directeur artistique ou d'un chef d'orchestre, entraînera une amende de 10 à 20 francs, selon les circonstances.

De la gravité du cas pourra résulter le renvoi de l'artiste, avec perte de huit jours d'appointements.

Art. 7. - Tout artiste se présentant en état d'ivresse à une exécution quelconque, sera passible, la première fois, d'une amende de 10 francs; la seconde fois, il sera renvoyé conformément au 2^{me} paragraphe de l'art. 6.

7. JOZEF BERDEN (4)

Tijdens de jaren voor de oorlog '40-'45 trad in Oostende naast VILAIN ook een jong, veelbelovend orgeltalent stilaan op het voorplan. Jozef BERDEN werd in 1916 in Oostende geboren en was een wonderkind : op 12-jarige leeftijd bespeelde hij reeds het orgel van de Sint-Jozefskerk.

Op de vooravond van de Tweede Wereldoorlog was BERDEN de gedoodverfde opvolger van Léandre VILAIN als titularis van het Kursaalorgel.

Maar het uitblijven van een eigen symphonisch orkest én van een orgel in de na W.O. II heropgebouwde Kursaal kon BERDEN's carrière echter nooit de voorziene vlucht nemen, althans niet als Kursaalorgelist en orgelist van het symphonisch Kursaalorkest.

BERDEN's latere loopbaan was deze van leraar notenleer en harmonie aan het Conservatorium, tot in 1981 titularis van het orgel van de Sint-Jozefskerk en deze van geapprecieerd solist bij de Belgische Radio (met zijn recitals, ook van lichte muziek in arrangement) en van gastorgelist in vele Europese steden.

In 1960 was hij een van de kandidaten voor de opvolging van Emile DEVLIEGER als conservatoriumdirecteur; Het was echter Georges MAES die het ambt zou gaan waarnemen.

BERDEN overleed te Oostende in november 1987.

Het belangrijkste deel van de carrière van Jozef BERDEN situeert zich echter in de periode na deze die we in deze reeks over het interbellum behandelen. Vandaar hier een eerder summiere bijdrage.

8. HET MUZIEKCONSERVATORIUM TEN TIJDE VAN DIRECTEUR (a.i.) ERNEST PIERKOT 1914-1919

In juni 1919 werd de Gentenaar Jules TOUSSAINT DE SUTTER aangesteld als conservatoriumdirecteur, in opvolging van de bij het uitbreken van de oorlog naar Frankrijk gevluchte en daar overleden Léon RINSKOPF (Deauville, 1915). Al die tijd was Ernest PIERKOT, leraar notenleer en koperblazers, waarnemend directeur geweest.

In deze "tussentijd" overleed leraar Jef KEURVELS, werd de heer VERPLANCKE aangesteld als leraar notenleer en Mej. VAN THUYNEN als hulplerares piano. Zij assisteerde de andere hulplerarissen piano, nl. de juffrouwen MOULAERT, PAVOT, HALEWYCK en BEENKENS.

9. KURSAALDIRIGENT EN CONSERVATORIUMDIRECTEUR JULES TOUSSAINT DE SUTTER

Jules TOUSSAINT DE SUTTER werd in Gent geboren op 10 april 1889. In 1913 was hij tweede laureaat van de Romeprijs.

Reeds op zondag 25 januari 1914 had het Algemeen Nederlandsch Verbond, Tak Oostende in het Kursaal een "Groot muziekfeest" of "Kunstavond" gewijd aan het werk van J. TOUSSAINT DE SUTTER.

In 1919 nam hij opnieuw deel aan de prijskamp voor de begeerde Romeprijs en kwam als winnaar uit de wedstrijd. In juni van hetzelfde jaar viel zijn benoeming in Oostende.

Net zoals in het verleden combineerde TOUSSAINT DE SUTTER zijn directeurschap met dat van dirigent van het Kursaalorkest waarvan François RASSE echter chef-dirigent was.

TOUSSAINT DE SUTTER bleef tot in 1936 directeur van het Oostendse Conservatorium. De bekroning van zijn carrière was echter zijn aanstelling tot directeur van het Conservatorium van Gent in 1936. In Oostende werd hij opgevolgd door Emile DE VLIAGER.

In 1954 ging hij met rust. Jules TOUSSAINT DE SUTTER stierf tragisch tijdens zijn jaarlijks winterverblijf in het Zuid-Franse Fréjus. In de nacht van 2 op 3 december 1959 kwamen hij en zijn vrouw daar om het leven tijdens een overstromingsramp.

Hij had kort daarvoor de laatste hand gelegd aan zijn opus 73, een concerto voor piano en orkest.

Als componist schreef Jules TOUSSAINT DE SUTTER onder andere volgende werken :

- Cantate "Les Fiancés de Noël" (Romeprijs)
- "Thyl Uilenspieghel" (Romeprijs)
- Een symphonie
- "Ivan Tschernovitsch" (een "choreografisch gedicht")
- "Tsilla" ("lyrische legende")
- Symphonische variaties
- "Roland" (symphonisch gedicht)
- "Bij de dood van een kind" (symphonisch gedicht)
- Ouverture "Artevelde"
- Oratorium "Vlaanderen"
- Opera "Maya"
- Lieder, koorstukken, pianowerken
- Concerto voor piano en orkest

-
- (1) Le Carillon, 3 juni 1922.
 - (2) Echo d'Ostende, 66, 69, 31-08-1927 (met portretfoto)
Grove's Dictionary of Music and Musicians, deel 7, London, 1977.
 - (3) A. CASIER, in : De Plate, 1989, p. 80 e.v., p. 100 e.v.
N. HOSTYN, De orgelkunstenaar Léandre Vilain, in : Ostendiana IV, 1982.
N. HOSTYN, in : Nationaal Biografisch Woordenboek, 9, 1981
 - (4) Plaatstelijke Openbare Bibliotheek., Oostende, Documentatiemappen Personen : Jozef BERDEN
Biografie in "Muziek en Woord" (tijdschrift van Radio 3) november 1992.

OPROEP

De Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone kunsten van België werkt in het kader van het project "Historisch Woordenboek der Nederlandse Rechtstaal" aan de opbouw van een rechtshistorisch tekstbestand waaruit in een later stadium juridische terminologie zal geëxtraheerd worden. Het gaat erom een volledig overzicht te kunnen bieden van de gehanteerde rechtstaal in het Nederlandstalig taalgebied van de veertiende tot de achttiende eeuw.

Personen die over transcriptions beschikken van bronnen afkomstig uit de rechtspraak (processen), de wetgeving, het gewoonterecht en rechtsgeleerde werken uit die periode worden verzocht contact op te nemen met Dr. C. VERHAS van het HWNR-project van de Academie - Hertogstraat, 1 te 1000 Brussel, Tf. 02/5502349 ofwel met de secretaris van onze vereniging Dhr. Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35 A te Oostende, Tf. 059/50.71.45.

Het tekstbestand zal kunnen geraadpleegd worden via CD-ROM of internet. Alle transcripties zijn dus welkom op diskette of in getypte/gedrukte vorm. Van elke bijdrage zal in het elektronisch tekstbestand de originele bewerker vermeld worden, zodat zijn aandeel geldt als een volwaardige publicatie.

Wij hopen op Uw medewerking.

De redactie

Referte : Tijdschrift "De Plate" 1986 - blz. 66 - Een rechtzetting

OVER VISLEURSTERS TE OOSTENDE : LOUISE SCHALANDRIJN

Haar meisjesnaam was Marie-Louise FREYMAN. Ze stamde af van voorouders uit het Groot Hertogdom Luxemburg. Zij was Oostendse en gehuwd met Karel SCHALANDRIJN. Hij was afkomstig uit Oudenburg. Ze woonden in de Pottenbakkersstraat op het Sas en hadden vijftien kinderen waarvan er verschillende vroeg gestorven zijn.

Op 7 mei 1942 verloor ze tijdens een bombardement, op dramatische wijze, haar hoogzwangere schoondochter Lydie-Marie VERSLUYS en drie van haar kleinkinderen (zie "Circus 164" in "De Plate" 1995 - blz. 189 en volgende).

Na de oorlog leude ze nog een tijdje met een "pangel" met droogvis. Volgens Fernand MONTENY, "De witten van de kaoje", moet ze voor de oorlog nog met een hondenkar geleurd hebben. Ze werd 82 jaar oud (1872-1954).

Rudy WEISE

UIT DE BEGINJAREN VAN DE MARINE TE OOSTENDE

Bezoek van Koning Boudewijn aan de Zeemacht te Oostende

1962

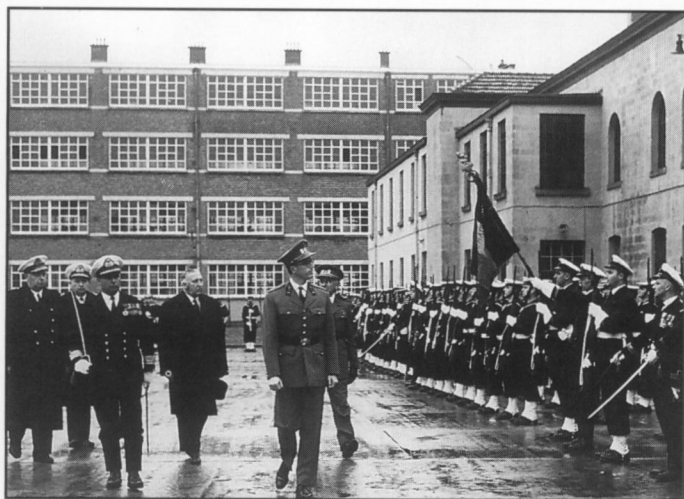


De Koning begroet door de autoriteiten van de Marine

De Koning brengt de groet aan de Standaard van de Zeemacht



De Koning schouwt de troepen



De Koning onderhoudt zich met de officieren van het korps.



KOMT ER EEN SPEELZAAL IN DE ADOLF BUYLSTRAAT ?

door Jean Marie BEKAERT

Anno 1842, toen de Adolf Buylstraat nog West-straet heette, stelde zich deze vraag. Hoe kwam de Adolf Buylstraat toen aan bod ?

Huidige nrs. 26, 28 en 30 in de Adolf Buylstraat, samen met de nrs. 25 en 27 in de St. Sebastiaanstraat, vormden toen samen één pand; In de West-straet stond een groot koopmanshuis met aanpalende magazijnen met uitgang in de St. Sebastiaanstraat (1).

Op 21 juli 1826 verkochten Ludovic OCKET en Arnoldus DE GRYSERRE voor notaris F. VAN CAILLIE te Oostende het pand aan Elisabeth DOBBYN, douairière van William MAXWELL, wonende op nr. 1 in de Catte-straert ter stede. De notariële akte vermeldde : "Groot Huis op de zuidzijde van de West-straet, nr. 14 met pakhuis in de St. Sebastiaanstraat" (2)

De nieuwe eigenares kwam het huis zelf bewonen en dit tot rond 1838.

Eens te Dinant gevestigd verkocht Elisabeth DOBBYN op 3 november 1842 : "Groot Huis, West-straet 14" voor 21.000 Fr. aan Martiano Gomez BARETTO, bankier te Brussel (3).

Wat schuilt er achter deze verrichting ? Stapsgewijze krijgen we antwoord op de vraag.

Bij het doornemen van de "Feuille d'Annonces" van 4 december 1842 krijgen we reeds een gedeeltelijk antwoord :

"On est occupé à démolir une des plus belles et des plus vastes maisons de cette ville, avec deux magasins attenants, faisant face d'un côté à la rue d'Ouest et de l'autre à la rue St. Sébastien. Sur ce terrain sera construit un hôtel sur une échelle colossale et dont le plan, qui est, dit-on, d'une beauté remarquable, est déposé à l'hôtel de ville.

Cet établissement, qui nous assure-t-on, sera achevé l'été prochain aura une centaine de chambres à coucher et son ameublement sera magnifique, enfin il ne cédera en rien, sous tous les rapports, aux plus somptueux hôtels de la capitale" (4).

Verder onderstreept het artikel het belang van dergelijk hotel voor het toeristisch seizoen van Oostende.

Reeds op 5 maart 1843 dienden de heren BARETTO en BELPAIRE een aanvraag in bij het Gemeentebestuur om toelating te bekomen een speelzaal, naar Duits model, te mogen openen in de West-straet, 14 te Oostende (5).

De aanvraag werd op 28 april 1843 goedgekeurd in de Gemeenteraad. Tevens werd een commissie benoemd met opdracht het dossier aan de Regering ter goedkeuring voor te leggen.

Eens het gebouw afgewerkt opende het Hotel Royal zijn deuren. De uitbating ervan werd doorgespeeld in handen van de weduwe MOLENSCHOT, die voor BARETTO reeds een gelijknamig hotel beheerde in de rue des Fripiers te Brussel (6).

In het Hotel Royal was alles klaar voor exploitatie van de speelzaal, alleen een gunstig advies ontbrak nog. Die kwam er niet. De regering weigerde de toelating tot het openen van een speelzaal te Oostende.

Een teleurstelling voor Oostende, een ramp voor BARETTO en BELPAIRE. De reuze investering kon niet vergoed worden door de normale uitbating van een luxe seizoenhotel. En dit ondanks de talrijke gunstige factoren die deze jaren kenmerkten. Vermelden we maar :

- 1843 - Dit jaar werd Oostende voorzien van gasverlichting.
- Koningin VICTORIA en Prins CHARLES, samen met de Koninklijke familie bezochten Oostende. Op 14 september woonden ze een gala vertoning bij in de schouwburg van de West-straat.
- 1844 - De spoorverbinding Oostende-Brussel-Keulen werd dit jaar ingehuldigd.
- 1845 - De koninklijke familie verbleef van 25 juni tot 23 september te Oostende.
- 1846 - De staatspakketboten België-Engeland worden in dienst genomen.
- Oostende telt dit seizoen 3.177 vreemdelingen.
- 1847 - Verblijf van de koninklijke familie te Oostende van 22 juni tot 16 september.
- Het aantal genoteerde vreemdelingen bereikte dit jaar 7.464.

In de notariële afkondigingen in de "Flandre Maritime" van 26 februari 1851 stond te lezen (8) : Men bied nog aen te kopen : " Het schoon en groot hotel genaemd Hôtel Royal, staende te Oostende, West-straat 14, sedert onlangs uit den grond nieuw gebouwd, inhoudende 116 differente plaetsen. Er zal gemak van betalinge aen de koopers verleend worden".

Het onafwendbare gebeurde. Het Hotel Royal werd voor het laatst op 26 september 1853 opgenomen in de "Liste des étrangers" (9).

De inboedel bestaande uit "een groot deel meubelen en huicatheilen" werd op 7 juni 1854 bij het ambt van greffier VAN ISACKER openbaar verkocht. De verkoop greep plaats in de St. Sebastiaanstraat "aen het achterhuis van het Hôtel Royal" (10). Het Hôtel Royal werd verkocht per "expropriation forcée" door BARETTO Martiano Gomez, chargeur te Brussel aan MERTIAN Charles François, per akte van 30 juni 1853; voor notaris Aimé LIEBAERT te Oostende.

Meteen verdween het Hôtel Royal; waar eens de speelzaal van de West-straat moest komen. Naar de naam van de nieuwe eigenaar werd het nu "Hôtel Mertian". Sic transit gloria mundi...(12).

-
1. Feuille d'Annonces 2508 - 4/12/1842.
 2. not. Felix VAN CAILLIE - VC 41/295 - akte 21/07/1826 (D. FARASYN).
 3. not; J.B. YSENGRIN - VC 41/229 - akte 3/11/1842 (D. FARASYN).
 4. Feuille d'Annonces 2508 - 4/12/1842.
 5. Carillon 36 - 24/03/1897 - "Le Jeu d'Ostende".
 6. Porseleinkaart - Hôtel Royal, rue d'Ouest (O. VILAIN).
 7. Carillon 36 - 24/03/1897 - aanvraag van 05/03/1843.
 8. Flandre Maritime 94 - 26/02/1851.
 9. Feuille d'Ostende 3635 - 26/09/1853.
 10. Feuille d'Ostende 3708 - 04/06/1854.
 11. not. Aimé LIEBAERT - K.B. relevé - akte 30/06/1854 (D. FARASYN). Baretto verkoopt Hôtel Royal aan Charles MERTIAN.
 12. Feuille d'Ostende 3714 - 25/06/1854 - "Liste des étrangers". Iste melding van het Hotel MERTIAN.

HOTEL ROYAL
Rue d'Ouestet de S^tSebastien



OSTENDE
pres de la digue de mer

HOTEL ROYAL
Rue des Prippiers



BRUXELLES
au centre de la ville.

tenue par
Veuve J. Molen-schot.

Directeur, both du lieu Bruges

Hotel ROYAL.(1843-1853)

Promotor: BARETTO-BELPAIRE

Speelzaal aanvraag: 5/03/1843

OOSTENDE TIJDENS DE EERSTE WERELDOORLOG (51)

door Aimé SMISSAERT (+)

Dinsdag 2e Maart. -

HONDERD NEGENENDERTIGSTE DAG DER BEZETTING

Wij vernemen dat de stad protest aangeteekend heeft tegen de belachelijke prijzen door de duitsche overheid vastgesteld tot betaling der opgeëischte wijnen en likeuren.

Heden werden de leergangen van 't O.L.V. College heropend : de latijnsche klassen, in het huis van M. Paul CARBON, Sint Jorisstraat, de handelsklassen in het Klein College (Jozef II straat).

Deze morgen begonnen schilders, op bevel der duitsche overheid, op de naamplaten der straten duitsche benamingen te schilderen. Zoo bijv. Kapellestraat : Kapellestrasse; Ooststraat : Oststrasse, enz. BITTINGER, onze duitsche plaatsbevelhebber en zijn medemaat, de ultra beleefde (?) kerel of...rekel, die op zulke onheusche wijze de ongelukkige fransche onderdanen, hier te Oostende gebleven, bejegende, stonden met de heeren Burgemeester en Gemeentesekretaris het veranderen der naamplaten, op den hoek der Kapelle- en Ooststraten na te zien...

Een uur later was het een ander paar mouwen op de Karel Janssenslaan, rechtover het huis van den heer Dr. VANDE MALE, waar het onderzoek van de plichtvergetene vrouwen grijpt : nieuwsgieringen waren er bij de vleet om van dichtbij het uitschot onzer samenleving te zien ! Het bekwam hen slecht, want de veldgendarmen waren niet zacht, ver van daar : 5 personen, die zich niet rap uit de voeten mieken, werden naar de Kommandantur geleid, waar elk hunner, als belooning voor zijne misplaatste nieuwsgierigheid eene boete van 20 mark opliep !

Volgende plakbrief, in 't Vlaamsch en in 't duitsch opgesteld, is uitgeplakt :

Bericht aangaande de hoogste prijzen der eetwaren

Als verandering aan het bevel van 8 jan. stel ik de hoogste prijs van de boter op 3,80 fr. de kilo voor de boter verkocht in het klein en voor zuivere natuurboter.

Brugge, 25 Februari 1915

(g) v. Schröder
Kommandierender Admiraal

* * *

Als afwisseling, een gedichtje heden in onze bus gevonden :

Aan den Kaiser

O hoogmoedige Kaiser,
Hoe zijt gij niet wijzer
Van al uw volk te vermoorden
aan den Yzer ?

Gij trotsche Kaiser;
Al was uw bloed van ijzer

Toch zal het niet medeslaan
Om over den Yser te gaan/

Groote Kaiser met al uw moed
Spijts het vloeien van het duitsche bloed
Zal het u toch nimmer lukken
Over den Yser eens te rukken.

Eender ook welk duitsch soldaat
Van hier naar den Yser gaat,
Die wordt zonder mededoogen
Naar het pierenland gejogen.

Belgie heeft een Koning
En Duitschland heeft een Kaiser,
Maar Belgie heeft een Yser
Veel sterker dan den Kaiser.

Ons Belgenland moet grooter zijn,
Van aan den Yser tot den Rhijn,
En trots den Kaiser, dank zij den Yser,
Moet onze Koning eens Kaiser zijn !

Onder dit dichtje stond dat het te Clemskerke gemaakt was geworden door een duitscher sinds zijne teederste jonkheid in Belgie opgekweekt en die gedwongen werd de wapens tegen zijn aangenomen land op te nemen. Wel munt dit dichtje niet uit inzake versbouw, doch het inzicht maakt het werk zegt de wijsheid der volkeren !

* * *

Volgende brief werd heden aan de bakkers van stad gestuurd :

Onderstandcomiteit van Oostende

Oostende, den 2 maart 1915

Mijne heren,

Gezien de verhooging van prijs van het brood, doet het Onderstandscomiteit voor behoeftigen een dringend verzoek aan de heeren bakkers, om eene geringe vermindering te willen doen op den gestelden prijs van 42 ct. per Kg. en alzoo hunne medewerking te verleenen aan gemelde menschlievende inrichting. Zoo ons zulks toegelaten is zouden wij hun den prijs van 40 ct. per Kg. willen voorstellen.

Terzelfder tijd berichten wij dat, om geldig te zijn, de nieuwe broodkaarten slechts één enkelen der volgende stempels mogen dragen ; 1) Vandycke A. ; 2) Weldadigheid ; 3) Noordstar, Veldstraat 32 ; 4) Lefèvre G. ; 5) Bruynooghe H. ; 6) Vandenaabele D. ; 7) Dekeyser Val. ; 8) A. Camerlynck ; 9) Help U Zelf.

Deze kaarten moeten zooals voorheen in afzonderlijke pakjes van vijftig gebonden, juist geteld, iederen Zondag ingebracht worden bij G. Schellynck, Boldershof, Rogierslaan, vanaf 11 uur, duitschen tijd.

Aanvaardt, Mijnheeren, de verzekering onzer achting.

De voorzitters,
H. DEVRIESE en A. CAMERLYNCK

De Sekretaris,
L. DEMAECCKER

Het brood, dat in de Coöperatief der Staatsbedienden gister aan 40 ct. de kilo werd verkocht, staat thans aan 38 centiem.

De gemeentebesturen van Steene, Breedene en andere gemeenten hebben bevel ontvangen de landbouwers te verwittigen dat ieder van hun de oppervlakte moet opgeven der perceelen landbouwgrond, die zij nog te bezaaien of te planten hebben.

* * *

Het kon zoowat 10 min. na 4 uur zijn toen opeens verscheidene zich snel opvolgende kanonschoten gehoord werden in zuidelijke richting. Eenieder dacht dat zij op een vliegtuig der Bondegenooten gelost werden doch het geschut kwam weder en welhaast werd onophoudelijk - en dit gedurende ruim 12 minuten - geschoten uit de richting van de werkhuisen van het Zeewezen, recht naar de zee op. Men zag weldra van alle kanten duitsche soldaten naar den zeedijk snellen, gevolgd door honderde en nog honderde stadsgenoten. Men had weldra de oplossing van het raadsel.

Een vischbakje (kleine stoomsloep) op de wit en rood geschilderd schouw de letters B 144 dragend, was vanuit de richting van Middelkerke naar onze haven toegevaren en veilig de havengeul binnengelopen tot daaromtrent vlak over de muil der visscherskaai. Daar zwaaide het postelings en stoomde in volle vaart de haven uit. Toen het eventjes buiten de staketsels was, begonnen de duitsche kanonnen er op te schieten. Het vischbakje zette zijne koers voort, doch, gekomen daaromtrent op de hoogte der Christinaramp, moeten de kanonballen doel getroffen hebben, want het scheepken begon geweldig te fluiten, heesch de witte vlag, die echter tegen de bezaamsmast plakte, sloeg achteruit, zwaaide en keerde naar de haven terug. Zulks belette de duitschers niet onophoudelijk er op met hunne kanonnen te schieten. Het vischbakje gerocht tot tegen den kop van het Westerhoofd, zwaaide, viel op zijde en zonk schier onmiddellijk.

De bemanning sprong over boord : 5 mannen konden langs den ladder van het Westerhoofd op het staketsel klimmen, alwaar een hunner, die erg gewond was, ten gronde zeeg. De duitsche schildwacht riep kameraden ter hulp - matrozen kwamen toegelopen en brachten de 5 schipbreukelingen binnen het houten koffijhuis van het staketsel.

Van de 5 andere opvarenden van het scheepken, verdronken er 2 terwijl de 3 overige plaats namen in het bootje, dat het scheepken op sleeptouw had. Ze poogden met dit bootje te ontsnappen, een motorbootje, werd hen achterna gezonden doch lukte er niet in ze op te pikken; dan trad een onderzeeër op, die juist op de reede kwam : de 3 mannen werden gevangen genomen en op het motorbootje overgebracht, dat hen korten tijd nadien aan wal zette in de Zeestatie waar ze tot den avond bleven, om daarna gevankelijk weggebracht te worden.

Ondertusschen werden de schipbreukelingen verzorgd in het koffijhuis van het staketsel. Twee hunner waren gewond, waaronder 1 zeer erg die in draagberrie tot aan den Zeedijk werd gedragen, alwaar een auto hem kwam afhalen om hem naar de ambulance van het Hotel Fontaine over te brengen. De tweede gewonde, de kapitein van het scheepken, was tamelijk erg toegetakeld aan het hoofd en was bovendien aan de rechterbil gekwetst. Tusschen 2 matrozen bajonet op het geweer, werd hij langs de Langestraat, de Louisastraat en de Kerkstraat naar de Kommandantur gebracht, terwijl het bloed hem onophoudelijk uit den rechter mouw, die de bil omknelde, liep. Eenige oogenblikken nadien volgden de drie andere schipbreukelingen...en twee Oostendenaars, M. Eduard ASSELOOS, professor van dans- en schermkunst, wonende alhier Brusselsche straat en een werkman, Jan DELAERE bij name. Hoe waren die twee in....doolaarsbenden, verschooning in duitsche handen gerocht ? Luistert :

Honderde nieuwsgierigen waren samengeschoold aan den hoek der Langestraat om de schipbreukelingen te zien afbrengen. Enkele visschers en kaailossers waren daaronder, en 't gene ze zegden was precies niet er eere van de Duitschers. Wat meer is, het nieuwsgierige volk was over de banken en onder de touwen, die aldaar den toegang tot den zeedijk versperren, gekropen : ook vele Duitsche soldaten waren tot tegen het staketsel geloopt - dit alles met het gedacht van dichtbij de schipbreukelingen te kunnen zien. Daar waren ook tal van Duitsche officieren en niemand dacht eraan de menschen lastig te vallen, toen een jonge springhaan van een officierken, gloeiende rood van woede, tusschen 't volk sprong en de Duitsche soldaten gebood aanhoudingen te doen. De Duitsche soldaten, in plaats van te gehoorzamen en ziende dat de eentander zijne vijf zinnen niet bijhad, vluchtten weg, doch veldgendarms - dit goedje is immers tot alles in staat - schoten toe en namen, op aanduiding van het opgeblazen officierken, de twee hooger genoemde burgers gevangen. Beide werden gevankelijk naar de Kommandantur gebracht, elk door 2 mannen de bajonet op het geweer.

Blindelings aan den jongen "slekkestekker" drager gehoorzamende, hadden de veldgendarms DELAERE bij de kraag gestekt, doch M. ASSELOOS was aangehouden geworden omdat hij met zijnen hoed de schipbreukelingen toewuifde.

Op de Grootte Markt gekomen werden M. ASSELOOS en zijn 2 geleiders door een aantal soldaten omringd en de eerste werd zelfs ten gronde geworpen. Opgestaan zijnde, werd hij door 6 soldaten, waarvan 5 met bajonet op het geweer en per velo, naar de Kommandantur geleid.

De schipbreukelingen werden eerst door BITTINGER, plaatsbevelhebber, ondervraagd en daarna naar het gevang overgebracht. Terwijl men hen leidde naar de Babylonestraat waar het gevang gelegen was, merkten wij op dat verscheidene Duitsche officieren de kapitein van het scheepken op militaire wijze begroetten. Wij zijn natuurlijk niet te weet gekomen wat de schipbreukelingen tijdens hunne ondervraging verklaarden. Aan M. ASSELOOS, die ondertusschen voor een "gerechtsofficier" verscheen, werd gevraagd waarom hij met zijn hoed had gewuifd bij 't voorbijtrekken der schipbreukelingen. Hij antwoordde dat het te Oostende de gewoonte was de dooden en gewonden te begroeten, eender aan welke nationaliteit zij behooren. Morgen om 10 ure moet hij samen met DELAERE, nogmaals onderhoord worden, doch intusschen heeft men beide op vrije voeten gesteld.

Niemand in stad kan begrijpen hoe de zaak met het vischbakje in den steel zit : het is onbetwistbaar een Fransch scheepken : de letters B 144, en meer nog de verklaring, door den gewonden kapitein aan een onzer onderkommisnarissen van politie gedaan, laten daarover niet den minsten twijfel over. Het is wel en duidelijk het Bouloneesch vischbakje B 144 Etienne, reeder BEAUVOIS, nog maar een goed jaar nieuw. Maar wat het hier komen doen is, op eene vijandelijke kust, op ontzagelijke wijze versterkt, in een haven die volkomen in handen van den vijand is - en dan nog bij klaar weder ?? Is het scheepken gemist van haven ? Zulks is moeilijk aan te nemen, ten ware gansch de bemanning dronken zou geweest zijn !

Nu morgen of overmorgen zullen wij er meer over weten !

Intusschen gaan de vertelsels hunnen gang en zijn wij reeds zoover geraakt dat wij een Duitsch schip voorhanden hebben ! O, menschelijke lichtgeloovigheid !

* * *

In de Kommandantur werd DELAERE drie, viermaal, ruw met het hoofd tegen den muur geworpen; een Duitsche onderofficier sloeg hem 2 maal zijne muts in het gelaat en hij werd, ten

slotte, onder het spotgelach der aanwezige duitsche soldaten buitengeworpen. Men berichtte hem dat hij 's namiddags om 11 ure terug moest komen. Van schrik moest de jongen zich heden avond te bed leggen. (De jongen bleef verscheidene dagen ziek en werd niet meer verontrust).

In het nr 6 der Kaaistraat, huis bewoond door Mevr. Weduwe C. VANDERMEERSCH-VAN CAILLIE (thans buiten het land), woont sedert eenige dagen een duitsch officier. Toen, over eenige weken, de wijn moest aangegeven worden, gaf men voor dit huis 1.000 flesschen op. De officier moet het door hem bewoond huis heel en gansch onderzocht hebben, want hij ontdekte eene bergplaats waar nog wijn in zat - en heden zijn de duitschers 2.000 flesschen wijn komen uithalen. "Die zullen, zei de officier" door onze soldaten goed onthaald worden in de loopgrachten !".

* * *

Men weet dat een zeker getal werklieden onzer stad door de duitschers in de statie gebezigd worden aan het laden en lossen der waggons. Zij trekken daarvoor 4.50 fr. daags. Heden moesten waggons ciment en waggons duitsche kolen ontladen worden. Aan dit werd werd o.a. de werkman Petrus CANIPEL, zoon van een onzer verkoopers, gebezigd. De meesterknecht, een duitscher, gaf hem de toelating 7 ledige cimentzakjes, een 25 tal kilos inhoudend, te vullen voor elk zijner makkers en voor hem een zakje. Toen hij met dit werk gedaan had, werd hij bij de kraag gevat en gevankelijk naar de kazern geleid ¹

Donderdag 4e Maart. -

HONDERD EENENVEERTIGSTE DAG DER BEZETTING

De gemeentebesturen hebben van wege de duitsche overheid bericht gekregen dat de bons van levensmiddelen voor menschen en dieren, afgeleverd sedert 15 Januari, tegen den 9 dezer moeten ingeleverd worden. Zij zullen naar Gent gezonden worden.

Over eenige dagen kreeg de gemeente Steene bericht van wege de duitsche overheid dat de landbouwers iederen dag eenige peerden te leveren hadden om voor rekening der duitschers zekere werken uit te voeren aan het gehucht Vierwege (kruising der kalsijden van Middelkerke op Slype en van Wilkskerke op Slype). De eerste dagen ging alles wel, doch gister was het de beurt der landbouwers Charles LUCA en DEVRIENDT peerden te leveren. Zij kwamen zich op de Kommandantur van Steene aanbieden en werden heden veroordeeld elk tot eene boete van 100 mark.

* * *

Heden was er in een paar beenhouwerijen kalfvleesch te bekomen.

Op de markt, deze morgen, waren er geene boterboerinnen - zij waren op het Hazegras, in eene herberg der de Smet de Nayerlaan, door hunne kalanten afgewacht geworden.² Ook schier geene groensels op de markt : enkel een weinig paret, selder wortels en een weinig rapen (verkocht aan dezelfde prijs als verleden week, de rapen aan 0.30 fr de kilo).

¹ Zie verder over dit geval ons nieuws van den Vrijdag 12en Maart.

² In de winkels ging de boter heden 4.75 fr. de kilo.

Deze namiddag traden Duitsers binnen bij een tamboer onzer burgerwacht, wonende Lijnbaanstraat. Zij namen zijn trommel, twee velos en verscheidene nieuwe caoutchoucbanden in beslag.

Heden werden mitrailleuzen geplaatst op de toren der middenstatie.

Rond 6 ure dezen avond ging eene vastliggende ballon in het Z.W. der stad.

Twee onderzeeboten waren in onze haven gemeerd deze namiddag.

* * *

Over den Yser en de overstromingen, zie hier wat wij lezen in het nummer van den Duinengalm van 17 maart 1894 :

Over eenige dagen had men te Nieupoort de sleutels gestolen van de sluisdeuren der sassen.

Policie en gendarmen zijn seffens op ziek gegaan en gelukkiglijk heemt men de sleutels nog teruggevonden eer het hooge tij was.

De dieven hadden ze verkocht aan een oudijzerkooper. Deze was reeds op weg om ze te gaan verkoopen, toen de gendarmen hem ontmoetten. Zij doorzochten zijne rommelwaar en vonden er de sleutels in. De man heeft gezegd van wien hij de sleutels had gekocht; de dieven zijn naar Frankrijk gevlucht.

Had men de sleutels niet gevonden dan kon men de sasdeuren niet sluiten en verscheidene gemeenten zouden onder water geloopt zijn.

Hoeveel zou de keizer van Duitsland nu niet geven om de sleutels der sasdeuren van Nieupoort in zijn bezit te hebben ?

* * *

Deze morgen tusschen 7 en 8 ure, zijn twee duikers het ruim der stoomsloep, gister voor het staketsel gezonken, gaan onderzoeken. Van op het staketsel volgen een 40 tal matrozen hun werk. Een hunner, na afloop der duikeling naar stad terugkeerende, verklaarde aan een Duitsch officier dat het schip met schoeisels geladen was en dat zijne haven van bestemming Nieupoort was.

M. ASSELOOS, gister aangehouden, zooals wij 't schreven moest zich om 10 ure in het Kommandantur aanbieden. Na onderhoor werd hij vergezeld van soldaten, bajonet op het geweer, naar de wacht er Groote Markt geleid, en 's namiddags rond 2 ure naar het gevang overgebracht.

Bij laag tij kan men schoon van op den hoek der Boucharestramp, de groote mast van het vischbakje anderhalve meter boven den waterspiegel zien uitsteken.

Er wordt, men kan zulks wel verstaan, nog zeer veel in stad gesproken over dit scheepken - en wij lietens ons heden gezeggen dat de B 144, van de kusten van Engeland komend, door een Duitsche onderzeeër werd nagezet, doch gelukkiglijk de vervolging kon ontkomen, dank zij het gemakkelijk wenden van de vischbakjes tot dichtbij onze haven. Op onze reede gekomen naderde de onderzeeër zoodanig snel dat de kapitein van den B 144 geen ander uitkomen meer zag dan onze haven binnen te loopen, ten einde aldus den vijand te verschalken, en, eens daarin gelukt, de haven te verlaten...

1897 - 1997

**HET BELGISCH ZEEINSTITUUT VOOR ORTHOPEDIE :
EEN EEUW REVALIDATIE TE OOSTENDE**

door Dr. CASTEUR
Hoofdgeneesheer van het BZIO

I. HISTORIEK

De viering van een honderjarig gebouw op de zeedijk te Oostende zou op zichzelf een uitzonderlijke maar weinig waarschijnlijke gebeurtenis zijn. Dit gebouw zou immers twee wereldoorlogen overleefd hebben en nadien de razzia van de bouwpromotoren !

In 1997 werd dus niet een honderjarige infrastructuur gevierd, maar wel de rol en de plaats die het ziekenhuis een eeuw lang binnen de maatschappij ingenomen heeft.

Tijdens deze laatste eeuw ging niet alleen de geneeskundige wetenschap er meer op vooruit dan in gans de geschiedenis van de mensheid, maar ook de organisatie van de gezondheidszorg evolueerde van een als het ware spontaan systeem naar een uiterst georganiseerd en geprogrammeerd stelsel. Het is dan ook boeiend na te gaan hoe de rol van het ziekenhuis binnen onze gemeenschap de laatste eeuw evolueerde, hoe het zich aanpaste aan de wisselende noden van de maatschappij, de vooruitgang van de geneeskunde en de steeds evoluerende organisatie van de gezondheidszorg.

1897 - 1914

Om zich terug te plaatsen in de tijdsgeest van 1897, jaar waarop Dr. Armand DELCROIX te Oostende het Instituut Sint Vincentius à Paulo inrichtte, is het van belang zich te herinneren dat in die tijd de uitoefening van de geneeskunde nog niet opgedeeld was in verschillende specialiteiten. Alle dokters waren in feite algemeen geneeskundigen. Sommigen hadden weliswaar een bijzondere bekwaamheid verworven dankzij een opleiding bij bekende leermeesters anderen hadden de gelegenheid gehad hun opleiding en hun interesse van hun vader mee te krijgen. Zo ontstonden in bepaalde deelgebieden van de geneeskunde dynasteën : in de chirurgie, de gyneacologie, neurologie, enz. Voor de orthopedie kan men zeer terecht spreken van de dynastie van de familie DELCROIX. Armand was de stichter, Edouard en zijn zoon Armand-Jacques bouwden verder aan zijn levenswerk, terwijl de achterkleinzoon Stephane DELCROIX actueel een orthopedische praktijk heeft te Brussel.

Honderd jaar geleden waren de ziekenhuizen niet onderverdeeld in gespecialiseerde afdelingen. Voor de meeste zware aandoeningen bestonden er geen doeltreffende therapieën. Tuberculose of osteomyelitis (ontsteking van het beenmerg) genoten enkel van wat men heden een palliatieve benadering zou noemen !

Toch had men gemerkt dat sommige tuberculose patiënten door een verblijf aan zee of door zeewaterbaden precies een verbeterde weerstand opbouwden. De bedoeling van Dr. Armand DELCROIX was dan ook het zeeklimaat en het zeewater niet te beschouwen als een uniek wonderlijk medium, maar het te associëren aan revalidatietechnieken en fysiotherapie.

In het begin van de eeuw verhuisde de instelling die oorspronkelijk in de Sportstraat gelegen was, naar Mariakerke.

Eerste wereldoorlog - Tweede wereldoorlog

De eerste wereldoorlog ging gepaard met de uitvinding van de sulfamiden en het ontwikkelen van nieuwe anesthesietechnieken. Hierdoor werd het mogelijk zwaardere chirurgische ingrepen uit te voeren.

Dr. Edouard DELCROIX specialiseerde zich te Wenen en Parijs in de orthopedische chirurgie. Het ziekenhuis kreeg onder zijn impuls een belangrijke uitstraling zowel in binnen als buitenland.

De therapieën in de instelling volgden van dan af het dubbel spoor van de orthopedische chirurgie enerzijds, van de revalidatie anderzijds. Deze revalidatie richtte zich zowel naar de pre- en postoperatieve periode, als naar neurologische of locomotorische handicaps. Het merendeel van de patiënten waren kinderen.

Tweede wereldoorlog - 1970

Tijdens de oorlog 40-45 werd het instituut volledig vernield door de Duitsers.

De patiënten waren bij het begin van de oorlog naar Engeland geëvacueerd geweest.

De polio-epidemieën van de jaren 43, 47 en 52 hadden bij veel kinderen zware neurologische letsels veroorzaakt die zowel onderwaterrevalidatie vergden als chirurgie. De maatschappij had dan ook gespecialiseerde chirurgische en revalidatiediensten nodig.

In het begin van de jaren 50 werd het ziekenhuis terug opgebouwd dank zij de inzet van Dr. E. DELCROIX en Mr LAURENT - een ambtenaar van het ministerie van Buitenlandse Zaken die zich tijdens de oorlog over de patiënten in Engeland ontfermd had en die de v.z.w. "Herleven" opgericht had om het instituut op te bouwen. Deze vereniging bleef trouwens de instelling sedertdien financieel steunen.

Dr. Armand-Jacques DELCROIX, eveneens orthopedisch chirurg, specialiseerde zich in de Verenigde Staten in de onder water revalidatie van neurologische en orthopedische letsels.

1970 - heden

Met de medicamenteuze behandelingen van tuberculose verminderden in de zestiger jaren de chirurgische indicaties.

Dankzij de inentingën verdween de kinderverlamming.

Elk algemeen ziekenhuis werd uitgerust met gespecialiseerde diensten voor orthopedie en pediatrie. De specifieke indicaties voor orthopedische chirurgie werden dan ook in deze diensten opgevangen : het was niet meer nodig zich ver van huis te laten verzorgen.

Al deze elementen maken dat men in 1983 besloot de operatiezaal te sluiten en de instelling werd een specifiek revalidatieziekenhuis. Dit lag volledig in de lijn die reeds jaren gevolgd werd. De revalidatiedienst was immers het eerst erkend revalidatiecentrum van België.

In de jaren tachtig werd het daarenboven niet meer mogelijk een ziekenhuis te beheren "als een goede huisvader" met enkel motivatie en inzet, zonder professionalisme. De beheeraad werd dan ook uitgebreid door een equipe van professionele ziekenhuisbeheerders rond Dr. WYNEN.

Dank zij de heer VANDERVONDELEN, Directeur Generaal, werd van toen af een bijzonder energieke impuls aan het ziekenhuis gegeven.

In diezelfde periode, met de bedoeling de organisatie van de gezondheidszorg in ons land meer efficiënt te laten verlopen, besloot de overheid het aantal acute ziekenhuisbedden te verminderen en ligduurnormen op te leggen. Hierdoor werd het steeds moeilijker patiënten langdurig te hospitaliseren in acute diensten. Een efficiënte functionele revalidatie binnen de acute diensten kwam aldus in het gedrang. Specifieke hospitalisatiediensten voor revalidatie waarbij geen ligduurnormen opgelgd worden, werden noodzakelijk.

II. HUIDIGE SITUATIE

Revalidatie vereist echter niet alleen tijd, maar ook een aangepaste infrastructuur en een gespecialiseerd team.

Infrastructuur

Het Belgisch Zeeinstituut voor Orthopedie telt 125 bedden voor locomotorische revalidatie gekoppeld aan een erkend revalidatiecentrum voor locomotorische en neurologische aandoeningen waar niet alleen de gehospitaliseerde maar ook externe ambulante patiënten behandeld worden. In totaal worden er een 45.000 revalidatiebehandelingen per jaar uitgevoerd.

Met zijn grote therapieruimten en het therapeutisch bad met zeewater, uniek in ziekenhuismiddens - biedt het BZIO de vereiste infrastructuur voor functionele revalidatie. Een acute dienst in een algemeen ziekenhuis kan deze infrastructuur niet bieden. Verdere uitbreiding en vernieuwing zijn echter noodzakelijk.

De plannen liggen vast en er werd reeds van het VIPA een subsidiebelofte verkregen. De v.z.w. "Herleven" van haar kant zal voor 5.000.000 fr. tussenkomen in de bouw van het nieuw therapeutisch bad met zeewater dat overigens met eigen middelen wordt gefinancierd.

Het revalidatieteam

Het belangrijkste in het revalidatieconcept is echter niet de infrastructuur maar wel het revalidatieteam. Meer van waar ook in de geneeskunde is bij de revalidatie een globale en geïntegreerde aanpak van de patiënten noodzakelijk. Hiervoor moet men ook over een geïntegreerd team beschikken. Zowel de artsen als de kinesitherapeuten, ergotherapeuten, logopedisten, psychologen, verpleegsters, als sociale dienst, diëtisten, en zelfs administratief en onderhoudspersoneel, kortom iedereen die in contact komt met de patiënten, moet doordrongen zijn van het revalidatieconcept.

Ook de periode na hospitalisatie moet reeds in de dienst voorbereid worden. Huisbezoeken worden verricht door de ergotherapeuten om de gepaste raadgevingen te kunnen geven inzake heraanpassing van het leefmilieu. Hiervoor worden de patiënten ingeschreven in het Vlaams Fonds voor Sociale integratie van personen met een handicap.

Nota : Het hierboven aangehaald artikel is een uittreksel uit de rede, uitgesproken door Dr. CASTEUR, naar aanleiding van de viering van het 100-jarig bestaan van het instituut.

OPENINGSDATA HEEMMUSEUM IN 1998

- elke zaterdag
- van 04 april t/m 19 april (gesloten 7 en 14 april)
- van 21 mei t/m 24 mei
- van 13 juni t/m 13 september (gesloten elke dinsdag)
- van 31 oktober t/m 08 november (gesloten 01 en 3 november)
- van 19 december t/m 03 januari 1999 (gesloten 22, 25, 29 december en 01 januari 1999)

telkens van 10u tot 12u en van
14u tot 17u



BON COCK
CAMERA
SERVICE

Jozef II straat 44
Hoek Christinastraat
8400 Oostende



B. & C. Nuytten N.V.

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

HET UITVAARTKONTRAKT IS
DE ABSOLUTE **ZEKERHEID** DAT UW
BEGRAFENIS OF CREMATIE ZAL UITGEVOERD
WORDEN VOLGENS **UW WENSEN** EN DAT
UW FAMILIE ACHTERAF **GEEN FINANCIËLE**
BESLOMMERINGEN HEEFT.

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53
fax. 059 - 80 92 39